

PROTOKOLL FRA ÅRSMØTE I NETTVERKET FOR PRIVATE HØGSKOLER (NPH)

Handelshøyskolen BI den 8. mars 2006

- Tilstede: Merete Falck, Barratt Dues Musikk institutt
Trond Hanssen, Barratt Dues Musikk institutt
Siv Roland, Barratt Dues Musikk institutt
Ingunn Tepstad, Bergen Arkitektskole
Steinar Jacobsen, Betanien Diakonale Høgskole
Ulrika Herlofsen, Campus Kristiania
Aleksander Nikolic, Campus Kristiania
Arne J.Eriksen, Det teologiske Menighetsfakultet, AUs og årsmøtets sekretær
Vidar L. Haanes, Det teologiske Menighetsfakultet
Tore Forset, Diakonhjemmet Høgskole
Leif Kåre Lende, Diakonhjemmet Høgskole
Einar Vetvik, Diakonhjemmet Høgskole, AUs fungerende leder
Jørn-Henning Theis, Diakonissehjemmets høgskole
Elin Alvestrand, Dronning Mauds Minne Høgskole
Jan Ove Selstø, Fjellhaug Misjonshøgskole
Inge Jan Henjesand, Handelshøyskolen BI
Ann-Christine Fritzsønn, Høgskolen Diakonova
Marit Ecklo Brevik, Høgskolen i Staffeldtsgate
Per Reinert Eriksen, Høgskolen i Staffeldtsgate
Anne-Karin Nygård, Lovisenberg diakonale høgskole
Hans Aage Gravaas, Mediehøgskolen Gimlekollen
Knut Holter, Misjonshøgskolen
Jan Duvaland, Norges Informasjonsteknologiske Høgskole NITH
Bjarne Kvam, NLA Lærerhøgskolen
- Forfall: Den norske Balletthøyskole
Den norske Eurytmihøyskole
Rudolf Steinerhøgskolen
NLA bachelor og masterstudier

Observatører på årskonferansen og/ eller NPHs årsmøte var:

- Astrid Børnheim, NOKUT
- Oddvar Haugland, NOKUT
- Ragnhild Kvålshaugen, NOKUTs nestleder oppnevnt etter forslag fra NPH

- Inger Johanne Wremer, HSH
- Helge Vatne, Kristne friskolors forbund (KFF)
- Ola Stave, UHR

Før årsmøtet ble det den 7. mars gjennomført en dagskonferanse i Handelshøyskolen BIs nybygg med følgende temaer:

- *Private høyskoler i det norske system for høyere utdanning* med foredrag av statssekretær i Kunnskapsdepartementet Åge R. Rosnes (vedlagt protokollen)
- *Responser på temaer fra statssekretærens foredrag* ved generalsekr. Ola Stave (UHR), generalsekr. Kari Kjenndalen (Forskerforbundet), leder Øyvind Bakke (Studentens Landsforbund) og fungerende leder Einar Vetvik (NPH)
- *Private Higher Education in Europe - a comparative Perspective* foredrag ved Dr. Bernt Baumgartl, Navreme, Wien. Han presenterte rapport om privat høyere utdanning i europeiske land utført på oppdrag fra UNESCO-CEPES og Verdensbanken,
- *Rekruttering av utenlandske studenter til norske private høyskoler i kjølvannet av Bolognaprosessen* med innspill fra direktør Ulf Lie (SIU), markedsdirektør Erik Mehl (BI) og direktør Internasjonale relasjoner Helge Jensen (BI)

Dagen rommet for øvrig omvisning i BIs imponerende nybygg.

NPH ble ønsket velkommen av BIs fungerende rektor Inge Jan Henjesand. Årsmøtet rommet dessuten middag på restauranten KokkAmok med kunstneriske innslag av studentkoret UFFDA. Kveldens æresgjest var avtroppende NPH-leder Jan Grund.

Sak 1/06 KONSTITUERING MED GODKJENNING AV INNKALLING OG DAGSORDEN

Til saken forelå AUs innkalling.

Vedtak:

Årsmøtet godkjenner arbeidsutvalgets innkalling og vedtar følgende dagsorden:

- Sak 02/06 Godkjenning av referat fra årsmøtet 2005
- Sak 03/06 Aktuell rapport v/ NPHs leder
- Sak 04/06 Årsmelding 2005
- Sak 05/06 Regnskap 2005
- Sak 06/06 NPHs fremtid v/ NPHs sekretær
- Sak 07/06 Arbeidsplan 2006
- Sak 08/06 Budsjett 2006
- Sak 09/06 Valg
- Sak 10/06 Eventuelt

Vedtaket var enstemmig.

Sak 02/06 GODKJENNING AV REFERAT FRA ÅRSMØTET 2005

Til saken forelå protokoll fra årsmøtet på NLA den 9. mars 2005

Vedtak:

Årsmøtet godkjenner den fremlagte protokollen fra årsmøtet 2005

Vedtaket var enstemmig.

Sak 03/06 AKTUELL RAPPORT

NPHs leder orienterte om den aktuelle utdanningspolitiske situasjonen NPH står overfor.

Vedtak:

Årsmøtet tar NPH-leders aktuelle rapport til orientering.

Vedtaket var enstemmig.

Sak 04/06 ÅRSMELDING 2005

Til saken forelå AUs forslag til NPH-årsmelding for 2005.

Vedtak:

Årsmøtet godkjenner det fremlagte forslag som årsmelding for NPH 2005.

Vedtaket var enstemmig.

Sak 05/06 REGNSKAP 2005

Til saken forelå AUs forslag til regnskap for NPH for perioden 01.01.05 - 31.12.05.
Regnskapet balanserer med et underskudd på kr. 117.418,33

Vedtak:

Årsmøtet vedtar det fremlagte forslag som NPHs regnskap for 2005

Vedtaket var enstemmig.

Sak 06/06 NPHs FREMTID

Sekretæren innledet til samtale om ulike scenarier knyttet til NPHs fremtid, spesielt i forbindelse med NPH-medlemmers aktuelle mulighet for dobbeltmedlemskap i NPH og UHR. Det ble ikke gjort noe vedtak i saken.

Sak 07/06 ARBEIDSPLAN 2006

Til saken forelå AUs forslag til arbeidsplan for NPH for 2006.

Vedtak:

Årsmøtet vedtar fremlegget til arbeidsplan på tre virksomhetsområder for NPH 2006, med de endringer som fremkom i årsmøtet

Virksomhetsområde 1:

Utdannings- og forskningspolitisk arbeid i møte med statlige myndigheter og organer

Arbeidsmål: Få gjennomslag for flest mulig av NPHs synspunkter

1.1 Forbedre de private høyskolenes rammevilkår i statsbudsjettet 2006 og 2007.

Delmål: - Gjenopprette alle budsjettkutt i revidert nasjonalbudsjett 2006
- Fjerne praksis med at incentivbaserte statlige tilskudd tas fra basisbevilgningen til private høyskoler
- Etablere konstruktive og realistiske budsjettmål for private høyskoler i 2007
- Etablere et rimelig nivå for statlige tilskudd til private høyskoler.

Målgruppe(r): UFD og Stortingets Finans- og KUF-komite

Strategi: - Opprettholde et politisk trykk i saken.
- Søke å delta i departementets arbeid med en gjennomgang av tilskuddsordningen til private høyskoler
- For NPH vil et "rimelig nivå for statlige tilskudd til private høyskoler" være et "nytt og høyere nivå".
- Søke samarbeid med UHR, Forskerforbundet og Utdanningsforbundet

Ansvarlig: AU, NPHs sekretær og NPHs medlemsinstitusjoner

1.2 Få gjennomslag for økte statlige midler til forskning i private høyskoler

Målgruppe(r): Stortinget, UFD, NFR og Forskerforbundet

Strategi: - Følge opp Stortingets behandling av forskningsmeldingen.
- Fortsette arbeid overfor NFR for å oppnå midler til forskning i private høyskoler
- Søke samarbeid med Forskerforbundet

Ansvarlig: AU og sekretær

1.3 Søke om tilskudd til NPHs arbeid i 2007

Målgruppe(r): UFD, eventuelt Stortingets finans- og KUF-komite

Strategi: - Stimulert av Frps mindretallsmerknad til statsbudsjettet for 2005 og sammenholdt med statstilskuddet til private skoler innenfor statsbudsjettets programkategori 07.40, kap.0240, post 75 bør det etableres en tilsvarende post 75 innenfor programkategori 07.60, kap.0282 på kr.500.000.

Ansvarlig: NPHs sekretær

1.4 Følge NOKUTs arbeid overfor private høyskoler

Målgruppe(r): NOKUT

Strategi: - Søke etablert årlige dialogmøter mellom NPH/AU og NOKUTs styre
- Øke antall medlemmer av NOKUTs ulike evalueringspaneler som har bakgrunn fra og kompetanse om private høyskoler

Ansvarlig: AU og sekretær

1.5 Styrke samarbeidet med statlige myndigheter og institusjoner i rammen av SIUs arbeid

Målgruppe(r): SIU, KD, UHR

Strategi: - Sikre god kommunikasjon mellom NPHs styrerepresentant/ observatør i SIUs styre og NPH/AU og medlemsinstitusjoner

Ansvarlig: NPHs representanter i SIUs styre og underliggende organer, samt NPH/AU

1.6 Videreføre samarbeidet med statlige myndigheter og institusjoner i rammen av NUs arbeid

Målgruppe(r): NU, KD, UHR

Strategi: - Sikre god kommunikasjon mellom NPHs styrerepresentant/ observatør i NUs styre og NPH/AU og medlemsinstitusjoner
Ansvarlig: NPHs representanter i NUs styre og underliggende organer, samt NPH/AU

Virksomhetsområde 2:

Utdannings- og forskningspolitisk arbeid i møte med sektorens samarbeidsorganer

Arbeidsmål: Videreutvikle samarbeidsrelasjoner mellom Universitets- og Høgskolerådet (UHR) og NPH i rammen av felles lov og UHRs nye vedtekter.

Målgruppe(r): UHR tillitsvalgte og sekretariat

Strategi: - Bidra til at det utvikles et optimalt sektorielt samarbeid mellom NPHs medlemsinstitusjoner og UHR i forlengelsen av felles lov og UHRs nye vedtekter.

Ansvarlig: NPHs leder/ sekretær og NPHs oppnevnte ombud og øvrige observatører

Arbeidsmål: Øke private høyskolars rolle i den europeiske universitetsorganisasjonen (EUA)

Målgruppe(r): EUA, UHR

Strategi: - Prøve å oppnå forståelse for at UHR kan ivareta også norske private høyskolars interesser i EUA.

Ansvarlig: NPHs leder/ sekretær

Arbeidsmål: Utvikle norske private høyskolars europeiske engasjement i oppfølgingen av UNESCO-CEPES' konferanse i Warszawa

Målgruppe(r): UNESCO-CEPES, Bologna Follow-up Group (London 2007)

Strategi: - Frem til neste ministerkonferanse i London i 2007, arbeide for å synliggjøre private høyskolars virksomhet i Europa og legitimere synspunktet at akkreditering og finansiering skal baseres mer på akkreditert kvalitet enn på institusjonelt eierskap.

- NPH-engasjementet kan fordre en europeisk nettverksbygging, men NPH tenker dette på sikt integrert i EUAs virksomhet.

Ansvarlig: NPHs leder/ sekretær

Virksomhetsområde 3:

Internt nettverksarbeid

Arbeidsmål: Utvikle nettverkskulturen i NPH i henhold til nye scenarier for NPHs virksomhet

3.1 Innkalle til og arrangere to-dagers årskonferanse innen 01.04.07

Målgruppe(r): NPHs medlemsinstitusjoner, observatører og gjester

Strategi: - Diakonhjemmet Høgskole avdeling Rogaland arrangerer årsmøtet.

Ansvarlig: AU, sekretær og arrangerende medlemsinstitusjon.

3.2 Arrangere nettverksmøte i NPH høsten 2006

Målgruppe(r): NPHs medlemsinstitusjoner, observatører og gjester

Strategi: - Med sikte på bl.a. å drøfte AUs strategi for bl.a. det statlige tilskudd til private høyskoler 2007

Ansvarlig: - En av NPHs medlemsinstitusjoner bes arrangere møtet
AU, sekretær og arrangerende medlemsinstitusjon.

3.3 Arrangere medarbeidersamlinger

Målgruppe(r): Nøkkelpersonale i NPHs medlemsinstitusjoner

Strategi: - Tilrettelegge møteplasser for ulike nøkkelmedarbeidere i private høyskoler

Ansvarlig: NPHs sekretær

3.4 Forbedre intern og ekstern kommunikasjon via NPHs hjemmeside

Målgruppe(r): Mottakere av informasjon om NPHs virksomhet

Strategi: - Formidle linker til medlemsinstitusjonenes hjemmesider

- Engasjere en informasjonsmedarbeider

Ansvarlig: NPHs informasjonsmedarbeider

3.5 Øke studentmedvirkningen i NPHs arbeid

Målgruppe(r): Studenter i private høyskoler og deres organisasjoner

Strategi: - Etablere samarbeid med studentenes organisasjoner

Ansvarlig: NPHs sekretær

Sak 07/06 BUDSJETT 2006

Til saken forelå AUs forslag til arbeidsplan for NPH for 2006.

Vedtak:

1. Årsmøtet vedtar følgende budsjett for NPH 2006:

Inntekter:

Kontingentinnbetaling	401.000,00
-----------------------	------------

Utgifter

Lønnskostnader	160.000,00
----------------	------------

Reisekostnader, møteutgifter	180.000,00
------------------------------	------------

Overhead sekretariat	40.000,00
----------------------	-----------

Diverse	70.000,00
---------	-----------

Sum	450.000,00
-----	------------

Underskudd	49.000,00
------------	-----------

2. NPHs årsmøte beholder NPHs kontingentsystem (1 promille av statstilskuddet), men foretar en 25% reduksjon av kontingentnivået i 2006 basert på et minstebeløp på kr.7500 og et maksbeløp på kr. 40.000.

Dette tilsier følgende kontingenter:

Diakonhjemmet høyskole, Oslo-Rogaland	40.000
---------------------------------------	--------

Handelshøyskolen BI	40.000
---------------------	--------

Dronning Mauds Minne høyskole	40.000
-------------------------------	--------

Det teologiske Menighetsfakultet	35.000
Norsk lærerakademi – lh	32.000
Lovisenberg diakonale høgskole	32.000
Norsk lærerakademi – ba&mastudier	25.000
Høgskolen Diakonova	20.000
Norges Informasjonsteknologiske høgskole	17.000
Betanien diakonale høgskole	14.000
Diakonissehjemmets høgskole	14.000
Mediehøgskolen Gimlekollen	12.000
Barratt Due Musikk institutt	10.000
Mediehøgskolen	10.000
Rudolf Steinerhøyskolen	7.500
Den norske Eurytmihøyskole	7.500
Den Norske Balletthøyskole	7.500
Bergen Arkitekt Skole	7.500
Norsk Reiselivshøyskole	7.500
Ansgar teologiske høgskole	7.500
Fjellhaug misjonshøgskole	7.500
Høgskolen i Staffeldtsgate	7.500
Til sammen	401.000

Vedtaket var enstemmig.

Sak 08/06 VALG

Valgkomiteen Ann-Christine Fritzsønn og Trond Hanssen fremmet forslag på valg av leder for 2 år, av to AU-medlemmer for 1 år, to AU-medlemmer for 2 år og to varamedlemmer for 1 år. Dessuten ble det fremmet forslag på sammensetning av ny valgkomite.

Vedtak:

Som leder for NPH/AU for 2 år velges Anne Karin Nygård, Lovisenberg diakonale høgskole

Som medlemmer av NPH/AU for 1 år velges

- direktør Ole Eriksen, Misjonshøgskolen
- rektor Bjarne Kvam, NLA-lh.

Som medlemmer av NPH/AU for 2 år velges

- konstituert rektor Inge Jan Henjesand, Handelshøyskolen BI
- studiesjef Trond Hanssen, Barratt Dues Musikk institutt.

Som varamedlemmer av NPH/AU for 1 år velges

- rektor Vidar L.Haanes, MF
- direktør Ulrika Herlofsen, Campus Kristiania.

Som valgkomite for NPHs årsmøte 2007 velges:

- rektor Ann-Christine Fritzsønn, Høgskolen Diakonova
- rektor Steinar Jacobsen, Betanien diakonale høgskole
- rektor Bjørn Øyvind Fjeld, Ansgar teologiske høgskole

Vedtaket var enstemmig.

Oslo 15.03.06

Arne J.Eriksen
sekretær

Private høyskoler og det norske system for høyere utdanning Statssekretær Åge Rosnes' tale på årskonferansen til Nettverk for private høyskoler 7. mars 2006, BI i Nydalen.

Først vil jeg takke for invitasjonen til å komme på årsmøtet til Nettverk for private høyskoler. Jeg tror dette er første gang den politiske ledelsen jeg er en del av, møter dere. Regjeringen har som kjent satsing på utdanning og kunnskap som en av sine viktigste prioriteringer, og dermed er dette en viktig arena for oss.

Private høyskolars plass i systemet for høyere utdanning – tilskudd til private høyskoler

Regjeringen sier i Soria Moria-erklæringen at universiteter og høyskoler fortsatt skal være forvaltningsorganer og eies av det offentlige, med private institusjoner som et supplement. Dette er utgangspunktet for den politikk vi skal konkretisere. I dette ligger det en sentral forutsetning, som jeg synes det er grunn til å presisere innledningsvis – det er ikke denne Regjeringens mål å radere bort de private høyskolene, de skal fortsatt skal ha sin plass i det norske utdanningssystemet. De private høyskolene er, og skal være, et viktig supplement til de statlige utdanningstilbudene innen høyere utdanning. De private høyskolene tilbyr bl.a. studier som sikrer kapasitet på viktige områder. Andre har en annen og alternativ faglig tilnærming.

Når det gjelder de økonomiske tilskuddene til private høyskoler, ser Regjeringen det som en viktig oppgave å dimensjonere de ulike utdanningstilbudene ut fra samfunnets behov. Samtidig må det tas hensyn til Regjeringens helhetlige politikk. Det innebærer at vi til enhver tid vil vurdere hvilke utdanningstilbud det er behov for. I Soria Moria-erklæringen legger Regjeringen opp til å videreutvikle eldreomsorgen slik at et økende antall eldre skal ha gode muligheter for livskvalitet og utfoldelse. Regjeringen vil prøve å nå dette målet ved at antall årsverk i pleie- og omsorgstjenesten skal økes med 10 000 i løpet av en fireårsperiode. Vi ser imidlertid at årets kutt i tilskuddene til noen av dere kan synes urettmessig i dette perspektivet, men kuttene er tatt ut fra en helhetlig vurdering av alle komponentene i finansieringssystemet. Kuttene er også tatt for å skape rom for andre tiltak i sammenheng med Regjeringens politikk.

Jeg har merket meg at nettverket ønsker tett dialog med departementet i forbindelse oppfølging av Stortingets merknad om hva som vil være et rimelig nivå på det statlige tilskuddet til de ikke-kommersielle høyskolene. Departementet har internt satt i gang et arbeid med å se på tilskuddet til de private høyskolene, og har også invitert NPH til møte i departementet 22. mars. På møtet vil nettverket få mulighet til å fremlegge sine forventninger til departementets oppfølging av Stortingets merknad. Jeg regner med at dere vil bruke denne muligheten for å komme med konstruktive innspill til departementets videre arbeid.

Resten av innlegget mitt tar for seg på aktuelle utviklingstrekk i universitets- og høyskolesektoren, fordi det nå er trukket opp en felles ramme for private og offentlig høyere utdanningsinstitusjoner.

Ny felles lov i 2005

Ny, felles lov for statlige og private universiteter og høyskoler trådte i kraft 1. august i fjor. Med den nye loven har vi fått et felles, helhetlig rammeverk for all høyere utdanning i Norge. Loven anerkjenner de private institusjonene som faglig

likeverdige institusjoner. Den sikrer formell likebehandling av alle universiteter og høyskoler, og at fremtidig regulering av høyere utdanning vil kunne skje parallelt ved statlige og private institusjoner. Loven stiller vesentlig strengere og mer konkrete krav til de private institusjonenes virksomhet enn tidligere lovgivning på flere områder. Dette gjelder studentenes rettigheter og plikter, studentenes læringsmiljø, styresammensetning og institusjonens arbeid for likestilling.

Ny lov endrer ikke det formelle forholdet mellom departement og de private institusjonene. Deres autonomi er uendret, og departementet har ingen alminnelig instruksjonsmyndighet. Det vil si at regulering av de private institusjonenes virksomhet skjer gjennom lov eller forskrift. Når det nå stilles flere krav til de private høyskolene i loven, vil departementet som lovforvalter likevel ha et større og tydeligere ansvar for å føre legalitetstilsyn med private institusjoners virksomhet. Dette for å påse at institusjonene etterlever lovens krav. I tillegg har departementet som tilskuddsgiver ansvar for å føre tilsyn med at midler benyttes etter forutsetningene.

Departementet vil derfor legge vekt på å styrke dialogen med private høyskoler. Dialogmøtene som ble gjennomført med en del private høyskoler høsten 2005 er en del av denne utviklingen. Departementet tar sikte på å ha tilsvarende møter med flere av dere i tiden fremover.

Den nye lovens bestemmelser om adgangen til midlertidige tilsetninger er blitt aktualisert, i og med at Regjeringspartiene uttaler i Soria-Moria-erklæringen at vedtak om økt adgang til midlertidige ansettelser skal reverseres. Dette innebærer en generell innstramning av bruken av midlertidige ansetter, men det kan fortsatt være behov for visse unntak.

Departementet har sagt at vi vil vurdere universitets- og høyskolelovens bestemmelser om midlertidig tilsetning i sammenheng med de generelle bestemmelsene for arbeidslivet og for andre statsansatte. Departementet har bedt institusjoner og fagforeninger i universitets- og høyskolesektoren om å spille inn hvilket behov for midlertidige tilsetninger de ser behov for.

Det er ennå ikke avklart hvordan bestemmelsene om midlertidig tilsetning i universitets- og høyskoleloven vil se ut. Det som er klart, er at bestemmelsen om adgang til å ansette midlertidig i prosjekt ikke vil bli videreført i sin nåværende form.

Samfunnskontakt og autonomi ved universiteter og høyskoler

Vi ser at virksomheten ved universiteter og høyskoler nylig har stått mer i fokus i offentlig debatt enn på lenge. Det er et sunnhetsstegn, fordi dette er kjerneinstitusjoner i alle moderne samfunn, og det er bra at folk bryr seg om dem. Der gis det utdanning for alle posisjoner og funksjoner. Der utvides grensene for hva vi vet, ny kunnskap skapes, og der skjer samhandlingen med det internasjonale vitenskapssamfunn.

Når samfunnet satser så mye på universiteter og høyskoler, venter man å få mye igjen. Det er svært viktig at universitetene og høyskolene samhandler aktivt med det samfunnet de eksisterer i. Det skal være åpenhet og kontakt med allmennheten, til arbeids- og samfunnsliv.

For å kunne tilby de utdanninger og drive den forskning som etterspørres, og som det bruk for, er det viktig at utdanningsinstitusjonene samhandler aktivt med samfunnet rundt seg. Det skal gjelde private og statlige institusjoner. Internt skal studentene og de tilsatte ha innflytelse i faglige prosesser, blant annet gjennom representasjon i styret og andre beslutningsorgan, og ved at det skal være størst

mulig åpenhet om styrets arbeid. Regjeringen er opptatt av å få en åpen debatt, både ved institusjonene og i allmennheten.

Lov om universiteter og høyskoler definerer en rekke oppgaver for virksomheten: de skal ikke bare undervise og forske, men også bidra til å spre forskningsresultater og samarbeide utad, bl.a. med lokalt og regionalt samfunns- og arbeidsliv.

Samtidig er de norske universitetene og høyskolene institusjoner med høy grad av frihet og selvstyre. Det institusjonen selv gjennom sitt styre som skal stake ut kursen: den har friheten, og den har ansvaret.

Institusjonene må ha akademisk frihet til å utvikle ny erkjennelse, med uavhengighet som sikrer kritisk tenkning og refleksjon. Institusjonenes faglige frihet i forhold til staten, bevilgende myndighet, eier eller andre utenforstående er nedfelt i universitets- og høyskoleloven, som slår fast at universiteter og høyskoler ikke kan gis pålegg eller instruksjoner om læreinnholdet i undervisningen og innholdet i forskningen eller i det kunstneriske og faglige utviklingsarbeidet.

Departementet har satt ned et utvalg, ledet av professor ved Universitet i Oslo, Arild Underdal, som skal vurdere eventuell lovfesting av individuell akademisk frihet for den enkelte vitenskapelige ansatt. En viktig avveining for utvalget vil være forholdet mellom institusjonenes styringsrett og styringsbehov, og den enkelte vitenskapelige ansattes rettigheter.

I evalueringer av norsk forskning etterlyses sterkere faglig ledelse. Faglig ledelse og styringsstruktur vil sette rammer for den enkelte vitenskapelig ansattes forskning.

Som forvaltere av kunnskap, og som eksperter som beveger seg på grensen til det ukjente, har både institusjonene og den enkelte forsker et stort ansvar for at forskningen skjer innenfor gode etiske rammer. Dette er et annet tema det har vært fokus på i den senere tid. Departementet arbeider nå med en Ot. prp. om lovfesting av vårt eksisterende komitésystem for forskningsetikk, og opprettelsen av et eget nasjonalt uredelighetsutvalg. Det vil i dette arbeidet også tas hensyn til de regionale forskningsetiske komitéers oppgaver og rolle også i lys av anbefalingene til et utvalg nedsatt av Helse- og omsorgsdepartementet (Nylenna-utvalget). Vi tar sikte på å fremme proposisjonen i løpet av våren.

Det er grunn til å understreke institusjonenes ansvar for å legge gode etiske rammer rundt kunnskapsutviklingen. Forståelse av etiske normer er avgjørende i all yrkesutøvelse. Derfor bør etikk undervises på alle nivåer ved universiteter og høyskoler, og forskningsetikk må inngå i all forskeropplæring. Etisk bevissthet må skjerpes både hos den enkelte forsker og på institusjonsnivå.

Kvalitetsreformen

Den rødgrønne regjeringen vil fortsette arbeidet med å realisere målene med kvalitetsreformen, som er å gi bedre kvalitet og effektivitet i utdanningen og å fremme økt internasjonalisering.

Vi ser at det i sektoren stilles viktige spørsmålstegn ved deler av reformen, som vi må følge oppmerksomt. NIFU-STEP og Rokkan-senteret i Bergen har nå levert materiale som er viktig for dialogen om dette, men dette materialet bygger i hovedsak på synspunkter fra vitenskapelig tilsatte. Studentenes synspunkter kommer fram seinere. Det kommer også ellers kritikk og påstander om tilstanden i norsk høyere utdanning både fra ansatte ved institusjonene og fra samfunnet utenfor. Det gjelder faglig nivå, at strykgrensen senkes, at forskningen er skadelidende. På enkelte av punktene har vi empiri som tyder på at det ikke er så galt som det sies, på andre områder vet vi ennå ikke.

Delrapporten hevder at det ikke er skjedd veldig mye når det gjelder internasjonalisering. Det vil være beklagelig om det holder stikk. Studentutveksling er viktig for studentene, samarbeid med utenlandske institusjoner avgjørende for faglig utvikling for vitenskapelig tilsatte. Impulser kan hentes på en rekke områder. Derfor er det grunn til arbeide videre på dette feltet uten å nøle.

I fjor ble det debattert i mediene om delvis bortfall av krav til ekstern sensor, sammen med premiering i finansieringssystemet når studentene gjennomfører studiene, kunne føre til at institusjonene vegret seg for å stryke studentene til eksamen. På bakgrunn av debatten fikk NIFU STEP i oppdrag å undersøke vurderingssystemet ved universiteter og høyskoler.

Undersøkelsen var ferdig i november i fjor. Det er betryggende å konstatere at undersøkelser viser at det ikke er belegg for å hevde at institusjonene slipper igjennom svake kandidater for å unngå å bli straffet i finansieringssystemet. En bør være veldig varsom med å trekke bastante konklusjoner om Kvalitetsreformen før datagrunnlaget er fullstendig. Derfor avventer departementet hele evalueringen. Det vil da bli lagt fram en melding for Stortinget om erfaringene med reformen.

Mange av de forhold som trekkes fram i lyset, gjelder områder der institusjonene har full råderett selv. Vår oppfordring til institusjonene er å gå kritisk gjennom sin ressursbruk knyttet til utdanningstilbudene. Det er viktig å ivareta de sentrale målsettingene med kvalitetsreformen, som innebærer nye lærings- og vurderingsformer, nye samarbeidsformer mellom studentene, bruk av IT verktøy og internasjonalisering. Disse elementene ivaretar en bedre yrkesretting av studiene uten at dette skal gå ut over det faglige innholdet.

Institusjonene må løpende vurdere om moduliseringsgrad og eksamensformer er hensiktsmessige: Er det mulig å bruke ressurser på en mer effektiv måte, redusere antall tilbud på noen felt, tenke på nye måter med hensyn til bruk av lærerkrefter? Det er også viktig at det stilles klare krav til studentenes innsats. Institusjonene må definere læringskrav og læringsmål. Undersøkelser viser at studenter ved mange studier i gjennomsnitt bruker mindre enn 30 timer i uka til studiene. Selvsagt at det er mange som jobber mye mer –og andre følgelig tilsvarende mindre.

Per-Olaf Aamodt i NIFU-STEP har sagt at det foreligger betydelig ubenyttet læringspotensiale. Vi håper og tror at de nye studieoppleggene har gitt sterkere studieintensitet enn før. Det er merkelig dersom ikke de som følger fulltidsstudieprogrammer i fag som skal være intellektuelt krevende, skulle bruke like mye tid på studiene som en vanlig norsk arbeidstaker er på jobb.

Kvalitet i utdanningen

Kvalitet er et overordnet kriterium i norsk utdannings- og forskningspolitikk. Det er viktig å ha pålitelig kunnskap om hvordan institusjonene utfører sine oppgaver. NOKUT har en viktig funksjon i denne prosessen. Institusjonenes økte autonomi og NOKUTs system for akkreditering innebærer at utdanningsinstitusjonene selv kan legge premisser for utvikling av sine utdanningstilbud. Dette gjelder nå både offentlig og privat høyere utdanning. Det institusjonelle ansvaret forplikter. Jeg er overbevist om at universiteter og høyskoler føler ansvar for å forebygge en eventuell kvalitetssvikt.

Departementet kan be NOKUT å foreta særskilte evalueringer av betydning for å kunne bedømme kvaliteten i høyere utdanning. De er midt i en evaluering av allmennlærerutdanningene etter forespørsel fra departementet. NOKUT har på eget initiativ gjennomført en akkrediteringsvurdering av sykepleierutdanningene. Begge

disse evalueringene peker på vesentlige forhold som institusjonenes ledelser må gripe fatt i. Felles problemstillinger fra evalueringene av høyskoleutdanningene vil bli diskutert på en egen konferanse 15. mars.

NOKUT er et viktig redskap for departementet i arbeidet for å heve og sikre kvalitet ved lærestedene. NOKUTs kriterier sikrer at kvalifikasjonsnivået i faglig stab øker, og setter økt fokus på kompetanseheving. Det må imidlertid ikke føre til at fokus flyttes fra yrkesretting til teori uten forankring i studiets yrkesfelt. Det bør være mulig både å holde fokus på yrkesfeltet og å holde et høyt akademisk nivå. Departementet ønsker en åpen dialog med sektoren om dette.

Det er viktig å understreke at det er institusjonene selv som har ansvar for kvaliteten i sitt utdanningstilbud. Institusjonene må i sitt kvalitetssikringssystem ha rutiner som sikrer kvaliteten i utdanning og vurderingsordninger. NOKUTs rolle med evalueringer kan aldri erstatte dette. Private institusjoner skal senest innen 1. august 2006 ha utviklet et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring.

NOKUT har også fått viktige oppgaver knyttet til institusjonsakkreditering, som gir grunnlag for utvidete fullmakter for private institusjoner, slik både Diakonhjemmet Høgskole og Menighetsfakultetet har fått. MF er også eksempel på at adgangen til endret status nå gjør at det kan bruke betegnelsen vitenskapelig høyskole. Dette markerer at institusjonsstatus skal gis på grunnlag av en faglig vurdering.